

EKONOMİK ÜRETİMİN KORUNMASI ŞART

■ HÜRRİYET / İZMİR

KAHRAMANMARAŞ merkezli meydana gelen depremlerin ardından Türkiye, yaraların sarılabilmesi için seferber oldu. Yaşar Üniversitesi Tarım Ekonomisi Bölüm Başkanı Doç. Dr. Serpil Kahraman da depremden etkilenen yaklaşık 13 milyon kişinin yakın zamanda refahının sağlanabilmesi için bölgenin ekonomik üretiminin korunması gerektiğini söyledi. 6 Şubat'ta gerçekleşen depremin etkilediği Hatay, Gaziantep, Kahramanmaraş, Adıyaman, Adana, Diyarbakır, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa tarım-tarıma dayalı **sanayi** ile imalat **sanayinin** hakim olduğu iller olduğuna dikkat çeken Doç. Dr. Serpil Kahraman, şöyle devam etti:

ÖNEMİ BİR PAYI VAR

"TÜİK 2021 yılı verilerine göre, söz konusu 10 ilimizin GSYİH payı yaklaşık yüzde 9.3. Ülke **sanayi-sinde** yüzde 11.2, tarımda ise yaklaşık yüzde 14.3 paya sahipler. Dış ticaret payı içerisinde de ihracatın yaklaşık yüzde 8.5'i, ithalatın ise yüzde 6.7 bölge illerine ait. İlaveten **ISO** ilk binde yer alan 151 **sanayi** kuruluşları da yine bölgede yer alıyor. Dolayısıyla azalan üretimin ilk etkisi kaçınılmaz olarak arz yanlı fiyatlar da artış, diğer bir ifadeyle enflasyon ve büyüme beklentilerinin yaklaşık 1 puan aşağı yönlü revizesi anlamına geliyor.

**Yaşar Üniversitesi Tarım Ekonomisi
Bölüm Başkanı Doç. Dr. Serpil
Kahraman, deprem felaketi nedeniyle
azalan üretimin ilk etkisiyle
kaçınılmaz olarak arz yanlı fiyatlarda
artış olabileceğini savundu.**

Hali hazırda 2023 büyüme hedefinin yüzde 5 olduğunu da hatırlatalım."

DOĞRUDAN FON DESTEĞİ

Doç. Dr. Kahraman, bölgenin tarımsal faaliyetlerinin azımsanamayacak öneme sahip olduğunu belirtti, "Malum Gaziantep ve Adana en verimli topraklara sahip iki ilimiz. Toplam bitkisel üretim değeri ülke değerinin beşte biri olurken, Şanlıurfa aynı zamanda ülkemiz tohum

üretiminin yaklaşık beşte birini karşılıyor. Şanlıurfa yaklaşık olarak 10 milyon 500 bin dekar işlenen tarım alanıyla ülkemizde 3'üncü sırada olsa da yine de bölgenin tarım alanı olarak kullanılan kısmının görece az olduğu söylenebilir. Hayvancılığa bakacak olursak büyükbaş hayvan varlığının payı yüzde 12 ve küçük baş hayvancılığın payı ise yaklaşık yüzde 16.3. Daha ziyade küçük baş hayvancılığın yaygın olduğu bölge-

de, ülkemizde ilk organize hayvancılık bölgesi Diyarbakır'da yer alıyor. Nihai durumda, bölgenin tarımsal yeniden yapılanma süreci, ekonomik yapılanma sürecine bağlı. Diğer bir ifadeyle kredi, sübvansiyon, teşvik, girişimci destek kredileri, KOBİ destek paketleri gibi diğer finansal ürünler gibi doğrudan ve dolaylı fon destekleri ve dağılımda etkinlik yeniden yapılanmanın ön koşuldur" dedi.

DEPREMZEDEYE YERİNDE İSTİHDAM ÇAĞRISI

Deprem bölgesindeki işgücünün göç etmeye başlaması yeni bir riski de beraberinde getiriyor. İş dünyası hızlıca geçici barınmanın sağlanarak 'yerinde istihdam'ın devreye alınması görüşünde. Şayet bu sağlanmazsa bölge ekonomik olarak yıkıma uğrayacak.

KAHRAMANMARAŞ merkezli yaşanan ve 10 il etkileyen depremin yaraları dört koldan sanılmaya çalışılıyor. Üstünden 12 gün geçen depremde gıda, giysi, barınma gibi temel ihtiyaçlara yönelik iyileştirme gayretlerinin yanı sıra depremezdelerin daha çabuk normale dönebilmesi için artık istihdam sürecine de geçilmesi gerekiyor. Bunun da adamları pek çok şirket ve kuruluş tarafından atılmaya başlandı. Deprem başından itibaren bölge için bütün imkanları seferber eden iş dünyası şimdi de istihdam seferberliği için kolları sıvıyor. Ancak bölgedeki iş dünyasının bu konuda önemli bir uyarısı var: Organize **sanayi** bölgelerimiz (OSB) şu an çalışacak duruma geldi. Bölgedeki işgücü, bulunduğu ilden ayrılmamalı.

GİRİŞİMLERİN % 11,7'Sİ BÖLGEDE

Bölgede iş dünyasının toparlanması aynı zamanda ülke ekonomisi için de önem teşkil ediyor. Çünkü **Türkiye** genelindeki toplam girişimlerin yüzde 11,7'si depremin vurduğu 10 ilde bulunuyor. Tekstil, konfeksiyon ve gıda imalatı bölgede öne çıkan sektörler. 10 ilin **Türkiye** toplam ihracatına etkisi ise yüzde

CHUBURU

8,7. Hububat, bakliyat, yağlı tohum ve mamulleri, çelik, tarım ürünleri, tekstil ve hammaddeleri, hazır giyim, halı önemli ihracat kalemlerini oluşturuyor. Bir taraftan bölge **sanayicileri** depremden ne kadar yara aldığına tespit çalışmalarını sürerken bir taraftan da depremezde istihdam için neler yapılabileceğine yönelik çalışmalar yürütülüyor. **Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD)**, **Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD)**, **Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)**, **İstanbul Ticaret Odası (İTO)**, **İstanbul Sanayi Odası (İSO)**, **Türkiye Kadın Girişimciler Derneği (KAGİDER)** ve başka pek çok kurum ve kuruluş bölge ekonomisini ayağa kaldırmak için ellerini taşın altına koyma hazırlığında.

ÖNCE 3 AYLIK BİR KAMPANYA

Deprem bölgesindeki çalışmalarını sırasında konuyla ilgili görüşünü aldığımız **MÜSİAD** Başkanı Mahmut Asmalı, depremezde işçilere yönelik yapılacak çalışmaların iki boyutu olduğunu belirtti. Asmalı, şunları söyledi: "İlk etapta yapılacak olan şey; depremezde işçinin

barınma ve diğer ihtiyaçlarının da karşılanması işe alınması. 'Hem ihtiyaçlarını karşılayalım hem de çabuk maaşını vereyim' denebilir. Tabii bu geçici çözüm olarak 3 aylık bir kampanya şeklinde yapılabilir. Daha sonra deprem bölgelerinde toparlanma başlatıcı bu depremezdelerin işbirliği halinde yeniden çalıştırdıkları işyerlerine veya bölgelerine yönlendirilmesi yapılabilir."

SONRA BÖLGEDE İŞE ALIM

İkinci aşamada ise bölgede depremden zarar gören işyerlerinin bir an önce tespit edilerek, o işyerlerinin ayağa kalkması için çalışmaların yapılabileceğini belirten Mahmut Asmalı, "Çünkü kalıcı olarak depremezde işçilerin diğer şehirlere istihdamı halinde bölge **sanayisi** ve **sanayicileri** zarar durumunda kalacaktır. Bölgede iyi yetişmiş işgücü bulunuyor. Oradaki **sanayicinin** de vakti gelince yoğunlaşması gereken hem iş piyasası hem de ihracat için siparişleri var" dedi. **İTO** Başkanı **Şekib Avdagic** de üyelerine istihdamda depremezdelere öncelik vermeleri çağrısında bulunmuştu.

İş ve işçi bulma siteleri devrede

■ **KARIYER.NET**: Depremzede 'Deprem Seferberliği Genel Başvuru' ilanlarına ulaşabilir. İşverenler de 'www.kariyer.net/depremezde-istihdamseferberligi' adresindeki formu doldurabilir.

■ **ELEMAN.NET**: Deprem bölgesinde yer alan işveren ve iş arayanlara yönelik 'Sen de El Ver' projesi için harekete geçti. Firmalara istihdam ihtiyaçları için ücretsiz ilan desteği sağlanmasını yanı sıra depremezdelere özel aday havuzu oluşturarak iş bulmalarına yardımcı olacak.

■ **SECRETVC.COM**: 'Deprem Öncelikli İstihdam Seferberliği' projesini hayata geçirdi. İş arayanların CV'leri özel bir havuzda toplanıyor. Depremezdeye yönelik bu havuz, **TÜSİAD**'daki tüm firmalara ücretsiz olarak açıldı.

■ **YENİBİRİŞ.COM**: Depremezde için 'öncelikli istihdam ihtiyacı' alarmı oluşturdu. Depremezdelere özgeçmişleri ile işverenleri bir araya getireceği bu proje için işverenlerin ilanlarını bekliyor.

■ **YOUTHALL.COM**: Depremden etkilenen 18-35 yaş arası gençlerin CV'lerini, 'youthall.com/senineleyiz' sitesi üzerinden istihdam sağlamak isteyen şirket ve kurumlara buluşturacak.

STK'lar güçbirliği yaptı

TÜRKONFED ve Habitat Derneği'nin inisiyatifi ile iş dünyasını harekete geçirmek için bir konsorsiyum oluşturduklarını belirten **Türkiye Kadın Girişimciler Derneği (KAGİDER)** Başkanı Emine Erdem, "Yatırımdan işgücüne birçok alanda ihtiyaçlar ve çözümleri masaya yatırdık" dedi. **PERYON** Yönetim Kurulu Başkanı Buket Çelebioğlu de "Göç eden çalışanların istihdam edilmesini ve afet bölgesinde oluşan işgücünün açığının giderilmesini desteklemek için çalışmalar yürüteceğiz" diye konuştu.

BARINMA SORUNUNU ÇÖZERSEK İŞÇİ KALIR

DEPREMİN vurduğu illerde fabrikalar yavaş yavaş üretime başlıyor. İşverenler, barınma sorununun çözümlenmesi halinde işçinin bölgeden gitmeyeceği çağrısını yapıyor. ■ Güneydoğu Anadolu İhracatçı Birlikleri (GAİB) Başkanı Ahmet Fikret Kılıç: Adıyaman'daki Organize **Sanayi** Bölgesi herhangi bir sorun çıkmazsa

şu günlerdeki hafta tekrar açılacak. Diyarbakır'daki Organize **Sanayi** Bölgesinde 36 tekstil fabrikamız üretime başladı. Bölge ihracatının yüzde 85'ini yüklenen Gaziantep'te üretimimiz daha çok katkı sunmak için çaba harcıyor. İnsan kaynağımızı kaybetmek istemiyoruz. ■ Kahramanmaraş Ticaret ve **Sanayi Odası**

Başkanı Mustafa Buluntu: Şehrimizde 60 bin konuta ihtiyaç var. Geçici barınma için konteynerlere ihtiyaç var. Neredeyse 400 bin insanımız şehir dışına göç etti. Bunun içinde nitelikli işgücümüz de var. Bir o kadar nitelikli insanımız depremden kaybettik. Deprem bölgesi 'cazibe merkezleri' formülünün üstünde

donatılmalı. Bir an önce barınmaya ilgili adımlar atılmalı. ■ Adıyaman OSB Yönetim Kurulu Başkanı Abdulkadir Çelenk: Doğalgaz, elektrik, su hizmetlerimiz tamam. Şu an işe başlama durumundayız. Ancak barınma sorunundan dolayı işçilerimizin çoğu il dışına çıkıyor. Biz bunu önlemek zorundayız.

Depremezde sanayicinin devletten talepleri

- Pandemi döneminde de uygulanan Kısa Çalışma Ödeneği ve nakdi ücret desteği bir an önce devreye girmeli.
- Kredilerin faizsiz ötelenmesi sağlanmalı.
- İşçi maliyetlerinde bölgeye özel 6 aylık-1 yıllık destek sağlanmalı.
- Doğalgaz ve elektrik tüketiminde indirimle gidilmeli.
- İmalat sektörüne özel kredileri devam eden işletmeler için faiz desteği verilmeli.
- Bir süreliğine enerji desteği verilmeli.
- Vergi teşvikleri sürmeli.
- SGK işveren paylarında indirim ve destek uygulanmalı.

- 6 puanlık bölgesel teşvik uygulaması, depremden zarar gören 10 ilde tekrar uygulanmaya başlanmalı.
- İşveren yatırım planlarını

- afet bölgesinde yapması halinde ilave teşvikler verilmeli.
- İşkur'da depremezdeye yönelik ayrı özgeçmiş havuzu oluşturulmalı ve önceliklendirilmeli.

KREDİYİ VERMEK Mİ ZOR, ALMAK MI?

Çok sevmek de ve benimsemek de kredi yaşamın vazgeçilmez parçası. Özellikle ülkemizde pek çok işletme için finansal akışı sağlamada olmazsa olmaz. Firmalarımızın genel durumunu değerlendirdiğimizde özkaynak problemi yaşayan ve neredeyse tüm nakit akışını kısa ve orta vadeli, zaman zaman da uzun vadeli krediler ile sağlayan firmaların sayısı bir hayli fazla.

Bir tarafta krediye ihtiyaç duyan kurumlar, diğer yandaysa, gelirini önemli ölçüde kredi satarak elde etmek durumunda olan bankalar ve finansal kurumlar olmasına rağmen, konunun bu denli çıkmaza girmesinin ana nedeninin ne olduğunu iyi analiz etmek lazım.

Para politikasında ikili görünüm

Evela geçtiğimiz gün **Istanbul Sanayi Odası** Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan'ın, kamu bankalarının Genel Müdürleri ile gerçekleştirdiği toplantıda bir kulak verelim.

Bahçivan yaptığı konuşmada, "Daha önce de ifade ettiğim gibi 2022 aynı zamanda para politikasında 'ikili' bir görünümün ortaya çıktığı bir yıl oldu. Bir yandan, yılın ikinci yarısında faiz indirimleriyle finansman maliyetleri düşürüldü ve politika faizi yılı %9 ile tek hanede kapattı. Ancak diğer yandan devreye alınan çok sayıda düzenleme ile finansmana erişim daha da kısıtlandı. Bu kısıtlama, deyim yerindeyse, maliyetteki düşüşün önüne geçen bir hal aldı" dedi. Bu konuşmayla aslında ağırlıklı olarak sanayicilerin sitemleri dile getirilmiş oldu. Bahçivan, ayrıca finans kesimi ile reel sektörün birbirleriyle daha eşgüdümlü çalışmaları gerektiğine de dikkat çekti.

Kredi krizinin varlığı devam ediyor

Uzun bir süreden beri piyasalarda bir kredi krizinin var olduğu son derece aşikar. Uygulanmakta olan prosedürlerin bu denli fazla olmasının

sebebi acaba kredi veren kuruluşların bilinçli olarak yaptıkları bir uygulama mı? Düne kadar çok daha kolay kredi verirken, özellikle son 1,5 yıldır para piyasalarındaki dinmek bilmez dalgalanmanın etkisi, bankaların kredi vermeyi bilinçli olarak zor hale getirmelerine mi sebebiyet veriyor?

Kredi kullanım oranı geriledi

Kredi göstergelerinde önemli bir oran kredi mevduat oranıdır. Ülkemiz verilerine baktığımızda özel sektör kredilerinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranının %67'ler seviyesinde olduğunu görüyoruz. Bu oran gelişmekte olan ülkelerde %110'lar düzeyinde. Bu da ülkemizdeki belirttiğim dönemde kredi kullanım oranının gerilediğini net olarak ortaya koyuyor. Öte yandan faiz oranlarının Merkez Bankası tarafından açıklanan politika faizine rağmen daha yukarıda seyretmesi de kredileri ulaşılabilir olmaktan uzaklaştırıyor.

Enflasyon düşmeli, Türk lirasına güven artmalı

Bu sorunun aşılmasında, evvela bankaların piyasalara daha fazla güven duyacakları ortamın yaratılması kaçınılmaz. Zira güvenin oluşması halinde yurt dışından ucuz borçlanma konusunda daha istekli olacakları, maliyetleri düşürebilecekleri ve kredi temini konusunda daha istekli davranacaklarını kestirebilmek hiç de güç değil. Ancak bunun için enflasyonun düşmesi ve Türk lirasına olan güvenin yeniden kazanılması gerekiyor. Kur konusundaki var olan istikrar görüntüsünün, gerçekte bir istikrarsızlık olduğunu ve seçim öncesi baskılayıcı ile sabit tutulduğunu elbette bankalar ve finans piyasaları da görebiliyor. Bu durumun varlığı da ister istemez durağanlığa sebebiyet veriyor.

Kredi bağımlılığı en aza indirilmeli

Gerçekte en sağlıklı olanın, firmalarımızın öz kaynaklarının kuvvetlendirilerek, kredi bağımlılığını en aza indirmekten geçtiği muhakkak. Ancak bunun için de iş insanlarının önce piyasalara, sonra da firmalarına güvenmeleri gerekiyor. **Erdal Bahçivan**'ın da dile getirdiği gibi, ülke ekonomisi kredi arzının arttığı koşullarda hızlanan, kredi akışı yavaşladığında duran bir yapıda olmamalı. Ancak bunun için de sermaye yapısını kuvvetlendirmek zorunluluğu var. Krediye vermek isteyenlerin verme iştahı, almak isteyenlerin de bu şartlarla alabilme iştahı son derece düşük. Hal böyle olunca krediye bağımlı olan reel sektör şu anda olduğu gibi zorluklar ile karşı karşıya kalıyor.

Merkez Bankası'nın ve Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın konuya çok ivedi çözümler üretmesi şart. Kısa vadede kredi sorununu çözmenin de uzun vadede tek başına yeterli olmadığını; enflasyon, faiz ve kur üçlüsünün birbiri ile uyumlu ve istikrarlı hareket etmesi gerektiğini kalın çizgiler ile çizerek bir kez daha hafızlara kazımak gerekiyor.

DR. HAKAN ÇINAR

hakan.cinar@mentorgumruk.com.tr

İSO, 1.000 KONTEYNERLİK YAŞAM KENTİ KURACAK

İstanbul Sanayi Odası (İSO), depremin yaşandığı bölgede normal hayata yeniden dönüşe güçlü ve kalıcı katkı sağlamak amacıyla İSO Yaşam Kenti kurmaya hazırlanırken, bu çerçevede ilk etapta 1.000 konteynerlik bir kent oluşturulacak. İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, "İSO Yaşam Kenti'nin kurulması çalışmalarına başladık ve bu kentin kurulumu öncesi çalışmalarımız sonuçlanma aşamasına geldi." dedi.